

แผนปฏิบัติการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อควบคุมยุงลายแบบบูรณาการในพื้นที่ ชุมชนนำอยู่ ที่ทำงานปลอดภัย พ.ศ.๒๕๖๔ - ๒๕๖๖

แผนปฏิบัติการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อควบคุมยุงลายแบบบูรณาการในพื้นที่ ชุมชนนำอยู่ ที่ทำงานปลอดภัย พ.ศ.๒๕๖๔ - ๒๕๖๖ จัดทำขึ้นเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ร่วมกันจัดการปัญหาโรคติดต่อมาโดยยุงลายโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน และดำเนินมาตรการป้องกันควบคุมโรคติดต่อมาโดยยุงลายด้วยตนเอง โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานเครือข่าย ๙ กระทรวง ได้แก่ กระทรวงกลาโหม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม และ กรุงเทพมหานคร โดยมีแนวคิดในการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อควบคุมยุงลาย คือ “ชุมชนนำอยู่ ที่ทำงานปลอดภัย” โดยมีความหมายดังนี้

- **ชุมชนนำอยู่** หมายถึง สถานที่ที่มีประชาชนอยู่รวมกันในขอบเขตที่ชัดเจน ได้แก่ บ้าน วัด และโรงเรียน จะต้องมีการคัดค้าน้ำยุงลายตามเกณฑ์ที่กำหนด
- **ที่ทำงานปลอดภัย** หมายถึง สถานที่ที่ประชาชนรวมตัวกันเพื่อประกอบวิชาชีพ ได้แก่ โรงพยาบาล โรงงาน โรงแรม และสถานที่ราชการ จะต้องมีการคัดค้าน้ำยุงลายตามเกณฑ์ที่กำหนด
- **คัดค้าน้ำยุงลายตามเกณฑ์ที่กำหนด** หมายถึง ร้อยละของการพบลูกน้ำยุงลายในสถานที่ต่างๆ ในพื้นที่ ๗ร. ได้แก่ โรงเรียน (บ้าน) โรงธรรม(วัด) โรงเรียน โรงพยาบาล โรงแรม โรงงาน และสถานที่ราชการ มีเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้
  - **โรงเรียน(บ้าน) :** คัดค้าน้ำยุงลายในบ้าน (House index : HI) ต้องน้อยกว่าร้อยละ ๕*
  - **โรงเรียน, โรงพยาบาล :** คัดค้าน้ำยุงลายของภาชนะขังน้ำที่พบลูกน้ำยุงลาย (Container index : CI) ต้องเท่ากับ ๐* หรือไม่พบลูกน้ำยุงลาย
  - **โรงธรรม(วัด), โรงแรม, โรงงาน, สถานที่ราชการ :** คัดค้าน้ำยุงลายของภาชนะขังน้ำที่พบลูกน้ำยุงลาย (Container index : CI) ต้องน้อยกว่าร้อยละ ๕*

*คำอธิบายตัวชี้วัด

๑. การประเมินคัดค้าน้ำยุงลายในบ้าน (House index : HI) หมายถึง ร้อยละของบ้านที่พบลูกน้ำยุงลาย โดยคำนวณจาก (จำนวนหลังคาเรือนที่พบลูกน้ำ/จำนวนหลังคาเรือนที่สำรวจ) × ๑๐๐

๒. การประเมินคัดค้าน้ำยุงลายของภาชนะขังน้ำที่พบลูกน้ำยุงลาย (Container index : CI) หมายถึง ร้อยละของการพบลูกน้ำยุงลายในภาชนะใส่น้ำในอาคาร สถานที่ บริเวณสถานที่สำรวจ โดยคำนวณจาก (จำนวนภาชนะที่พบลูกน้ำ /จำนวนภาชนะที่สำรวจ) × ๑๐๐

ดาวน์โหลดแผนปฏิบัติการฯ

หน่วยงานที่ ดำเนินการ	พื้นที่เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	กิจกรรมดำเนินการ	แผนการดำเนินงานประจำปี			หมายเหตุ
				ก่อนระบาศ (ม.ค.-เม.ย.)	ระบาศ (พ.ค.-ธ.ค.)	หลังระบาศ (ก.ย.-ต.ค.)	
๒. กระทรวง วัฒนธรรมและ สำนักงาน พระพุทธศาสนา สำนักนายกรัฐมนตรี	วัด/ศาสนสถาน หมายถึง สถานที่ ที่ใช้ในการ ประกอบพิธีกรรม ทางศาสนาของ ศาสนาต่างๆ ได้แก่ วัด โบสถ์ มัสยิด/สุเหร่า	ค่า CI ต้อง น้อยกว่าร้อยละ ๕	๑. ดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำใน ศาสนสถานต่างๆ ทั้งศาสนาครีสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาซิกข์ ศาสนาฮินดู ไม่ให้มีแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย เช่น ปิดฝาภาชนะใส่น้ำ ให้มีขีด เปลี่ยนน้ำในแจกันทุกสัปดาห์ เปลี่ยนปลาทองในอ่าง บัว ใส่ทรายกำจัดลูกน้ำยุงลายในภาชนะเก็บน้ำที่ไม่สามารถปิดฝา ได้ โดยดำเนินการร่วมกับสสจ./สสอ./อสม. ๒. ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมภายในศาสนสถานให้ปลอดภัยโปร่ง ไม่ให้ยุงลาย มาอาศัยเกาะพัก เป็นต้น ๓. ให้ความรู้ให้กับพระสงฆ์โดยสำนักงานพระพุทธศาสนา ร่วมกับ หน่วยงานสาธารณสุข ๔. จัดทำเกณฑ์ศาสนสถานส่งเสริมสุขภาพ และส่งเสริมให้เกิดชุมชน ต้นแบบในการดูแลสิ่งแวดล้อมในศาสนสถาน	↔	↔	↔	
๓. กระทรวงศึกษาธิการ - สำนักงาน ปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ - สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา - กศน.	โรงเรียน/ สถานศึกษา หมายถึง หน่วยงานตาม กฎหมายที่มี หน้าที่ หรือมี วัตถุประสงค์ใน การจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็น	ค่า CI ต้อง เท่ากับ ๐ หรือไม่พบ ลูกน้ำยุงลาย	๑. จัดทำแผนนโยบายของส่วนกลาง ประชาคมร่วมกับผู้ปกครอง/ ประชาชน เช่น การศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิต โดยให้ความรู้กับชุมชน ๒. ขอความร่วมมือสถานศึกษาทุกระดับดำเนินการตามมาตรการเฝ้า ระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อโดยยุงลายเชิงรุก ในโรงเรียน ๓. จัดกิจกรรม Big cleaning week และรณรงค์กำจัดสิ่งแวดล้อมทั้ง ภายในและภายนอกสถานศึกษา ๔. จัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ในการจัดการแหล่ง เพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงให้แก่นักเรียน	↔	↔	↔	

หน่วยงานที่ ดำเนินการ	พื้นที่เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	กิจกรรมดำเนินการ	แผนการดำเนินงานประจำปี			หมายเหตุ
				ก่อนระบาด (ม.ค.-ม.ย.)	ระบาด (พ.ค.-ส.ค.)	หลังระบาด (ก.ย.-ต.ค.)	
	ภาครัฐหรือ ภาคเอกชน ได้แก่ โรงเรียน ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก มหาวิทยาลัย						
"ที่ทำงานปลอดภัย" หมายถึง สถานที่ที่ประชาชนรวมตัวกัน เพื่อประกอบอาชีพ ได้แก่ โรงพยาบาล โรงงาน โรงแรม และสถานที่ค้าขายที่ถูกนำยุงลายตามเกณฑ์กำหนด							
๔.กระทรวง สาธารณสุข -สำนักสนับสนุนระบบ สุขภาพปฐมภูมิ สธ. -สสจ. -สสอ. -กรมวิชาการ - กรม คร. สคร.ศตม. นคม. -โรงพยาบาลศูนย์ - โรงพยาบาลทั่วไป - รพ.ชุมชน - รพ.สต.	โรงพยาบาล หรือ สถานพยาบาล หมายถึง สถานที่ สำหรับดูแล จัดการสุขภาพ เพื่อประชาชน ได้แก่ สำนักงาน สาธารณสุข จังหวัด สำนักงาน สาธารณสุข อำเภอ รพ.สต./ สาธารณสุขชุมชน โรงพยาบาลศูนย์	ค่า CI เท่ากับ o หรือไม่พบ ลูกน้ำยุงลาย	๑. ดำเนินกิจกรรมจิตอาสา ในระดับหมู่บ้าน รพ.สต. โดยประสาน อบต./ผู้นำชุมชน ในการลงพื้นที่ โดยสำรวจภาษาขณะเก็บกักน้ำใช้ อย่างเข้มข้น เช่น ถังรองน้ำ โอ่ง แท็งค์น้ำในห้องสุขา ชักล้างทำ ความสะอาดและเปลี่ยนถ่ายน้ำ พร้อมทั้งใส่ทรายกำจัดลูกน้ำให้ทั่ว ทุกภาษา ใส่ปลากินลูกน้ำ เช่น ปลาหางนกยูง ในอ่างต้นไม้ และทำอย่างต่อเนื่องสัปดาห์ละครั้ง ๒. จัดตั้ง dengue corner แนะนำให้ผู้ป่วยก่อนกลับบ้านให้ทายากัน ยุง นอนในมุ้ง ๓. จัดทำแผนเตรียมความพร้อมวัสดุ-อุปกรณ์ เช่น สารเคมี เครื่องพ่น กำจัดยุงตัวเต็มวัย ยาทากันยุง เป็นต้น ๔. สื่อสารความเสี่ยง ให้ความรู้เกี่ยวกับอาการป่วยโรคไข้เลือดออก โดยใช้เสียงตามสาย ส่งไลน์ให้ ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/อสม. เป็นต้น				

หน่วยงานที่ ดำเนินการ	พื้นที่เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	กิจกรรมดำเนินการ	แผนการดำเนินงานประจำปี			หมายเหตุ
				แบ่งตามช่วงการระบาดของโรค	ก่อนระบาด (ม.ค.-เม.ย.)	ระบาด (พ.ค.-ธ.ค.)	
	โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาล ชุมชน โรงพยาบาลสังกัด กระทรวงอื่น โรงพยาบาล เอกชน ศูนย์ สุขภาพชุมชน ศูนย์บริการ สาธารณสุข หรือ ศูนย์วิชาการ						
๕. กระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา - สำนักงาน ปลัดกระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา - กรมการท่องเที่ยว - สำนักงานท่องเที่ยว จังหวัด	โรงแรม หมายถึง สถานที่ ประกอบการเชิง ธุรกิจ สำหรับพัก อาศัย ได้แก่ รีสอร์ท/ Guest House / ที่พักในแหล่ง	ค่า CI ต้อง น้อยกว่าร้อยละ ๕	<p>จัดตั้งคณะกรรมการในการจัดการขยะแต่ละอุทยาน โดยได้ใช้ พลาสติกตั้งแต่ ๑ ม.ค.๖๓ เป็นต้นไป ทำมนำเข้าอุทยาน</p> <p>จัดกิจกรรมรณรงค์ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุง กิจกรรม big cleaning day เก็บเศษภาชนะ ขยะสิ่งของที่ไม่ได้ใช้งาน เช่น ยาง รถยนต์เก่า ในแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ที่ก่อกวนและครั้ง</p> <p>พัฒนาเจ้าหน้าที่ใหม่ความรู้และทักษะในการจัดการสิ่งแวดล้อม</p> <p>กำหนดผู้รับผิดชอบของแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ที่ก่อกวน จัดการแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงให้ชัดเจน</p> <p>ประชาสัมพันธ์ความรู้ในการจัดการแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงให้ พนักงานในองค์กรได้รับความรู้</p>				

